

## Litt om språknormering

I Tidsskrift for Den norske lægeförening nr. 4/2001 og nr. 5/2001 (burde det ikke i 2001 heller skrives lege-...?) står det et par innlegg om språk som jeg, intenst opptatt av norsk språk som jeg er, tillater meg å kommentere. La meg først få erklære meg enig med redaktør Magne Nylenna (1) når han skriver at det bør normeres. Av dette følger logisk Nylennas neste utsagn: «Hvilken norm som blir valgt, er så neste problem når vi først har valgt å standardisere språket.» Mer om dette nedenfor. (Nylenna skriver dette i et svar på innlegg av J. Frederik Frøen som er tilhenger av språklig pluralisme.)

Lars Seiers (2) anliggende er forflating av språket som han er motstander av. Den er også jeg imot. Han skriver om uttrykket «ta/gjøre selvmord» (her vil forresten jeg, som i motsetning til Seier er samnorskmann, ha sjøl-). Seier kritiserer Norsk språkråd for «å hilse velkommen enhver utglidning i språklig lite bevisste menneskers munn, folk som f.eks. bruker det slarvete uttrykket «å ta/gjøre selvmord».» Han vil tydeligvis ha «begå selvmord»; det vil jeg også (men med sjøl-).

Så tilbake til Nylennas punkt 2 (Hvilken norm...). Han avslutter forresten sitt svar til Frøen slik: «Alle gode forslag til justeringer av den åpent tilgjengelige normen vi har valgt, mottas med takk.» Jeg mener å ha noen gode forslag i den forbindelse. Disse er i korthet som følger (det gjelder primært norsk skriftspråk i offentlig sektor, og det dreier seg – i all beskjedenhet – om å samle Norge språklig sett):

1) Nynorsken skal leve videre i bokmålet først og fremst

– ved at hunkjønnsord som adressa, anda, brura, dama, dattera og mange flere blir eneformer (jeg har laget en liste med 65 hunkjønnsord der norsk og tysk stemmer overens; det finnes flere slike ord. Dette er et pedagogisk poeng for alle som vil lære tysk, og det bør være riktig mange. Det er på tide at norske elever igjen begynner å lære skikkelig grammatikk og tysk.)

– ved at intetkjønnsord i bestemt form flertall som regel får endingen -a som eneform: barna, dyra, spanna, staupa osv.

– ved at enkeltord som aleine, bein, rein (adjektivet; substantivet rein er eneform), det allerede nevnte sjøl og andre blir eneformer.

2) Visse riksmålsformer bør bli eneformer; det gjelder i første rekke fortidsformer av verb som kastet, danset, hoppet, bød, brøt, skjøt. Nevnte fortidsformer stemmer også overens med Bergen bymål (jeg ber den velorienterte leser om å merke seg at jeg her følger samme prinsipp som Ivar Aasen, nemlig det at man langt på vei skal bygge på dialektene).

– Olav Momrak Haugann, *Kongsvinger*

### Litteratur

1. Nylenna M. Tidsskriftets fattige språk. Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 504.
2. Seier L. Om uttrykket «ta/gjøre selvmord». Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 628.

## Vulgært om pubes

I Språkspalten i nr. 9/2001 skriver Audun Øyri om dette emnet (1) og nevner først «dott», noe en del eldre kinogjengere trolig forbinder med den lettklede Brigitte «Bar dott» fra 1950- og 60-tallet. Men det finnes eldre materiale. I Harald Hardrådes saga, ikke hos Snorre, men i *Fornmanna sögur* etter manuskriptet AM 66, fortelles det om Harald da han ca. 1040 under pseudonymet Nordbrikt var sjef for «væringene», dvs. nordboerne ved keisergarden i Konstantinopel («Miklagard») (2). Jeg oversetter: «En dag satt Nordbrikt og væringene ute på en gressvoll og hygget seg, da dronning Zoe kom forbi. Hun la merke til hvor fornøyde og hvor kjekke de var, og gikk bort til Nordbrikt og sa: Du, nordmann, gi meg en lokk av håret ditt. Dronning, svarte han, som en ren gave får du det ikke, men gi meg til gjengjeld en lokk av mageskjeget ditt. Dette syntes mennene var morsomt sagt, men med det skiltes de, og hun gikk sin vei.» I Fritznors norrøne ordbok er *magaskegg* forklart som «Skjæg hvormed Maven er bevoxet».

– Dag Gundersen, *Oslo*

### Litteratur

1. Øyri A. Vulgært om pubes. Tidsskr Nor Lægeforen 2001; 121: 1153.
2. Fornmanna sögur VI: 141. København 1831.
3. Fritznor J. Ordbog over det gamle norske sprog. Kristiania: Den norske forlagsforening 1886–96.

## Dermatologisk standardverk i ny utgave



Braun-Falco O, Plewig G, Wolff HH, Burgdorf WHC, red  
**Dermatology**

2. utg. 1 853 s, tab, ill. Heidelberg: Springer-Verlag, 2000. Pris DEM 398  
ISBN 3-540-59452-3

Alle medisinske fag har sine standardverk til bruk som oppslagsbok og som kilde i videre- og etterutdanningen. Verkene vil ofte foreligge i flere bind, ha flere forfattere, overlappende fremstillinger og kapitler med varierende kvalitet.

Innen dermatologi foreligger det flere slike bøker. Mye brukt er Braun-Falco og medarbeideres bok *Dermatologie und Venerologie*, som kom på tysk første gang i 1961, og som senere er kommet i helt nye reviderte utgaver, sist i 1996. Første engelskspråklige utgave, *Dermatology*, kom i 1991 og er kanskje den av

norske hudleger mest benyttete oppslagsverk i daglig klinisk praksis. Boken preges av en konsis og presis stil.

Den andre engelskspråklige utgaven av *Dermatology* foreligger nå. Den er basert på den tyskspråklige fjerdeutgaven fra 1996, men er oppdatert med referanser helt frem til 2000. Patogenesen for en rekke dermatoser er blitt langt bedre kartlagt i løpet av det siste tiåret som følge av oppdagelser innen immunologi, molekylærbiologi og molekylærgenetikk, og redaktørene har forsøkt å inkludere slike fremskritt på en forståelig måte for praktiserende klinikere. Fortsatt er stilen befriende konsis og presis. Det er i liten grad gjentakelser, og de enkelte temaer er ryddig og oversiktlig omtalt. Teksten omfatter også en god oversikt over seksuelt overførbare sykdommer (i samsvar med tittelen til den tyskspråklige utgaven), og et eget kapittel om operativ dermatologi er tatt med. Fotografiene er av tilfredsstillende antall og kvalitet og er selvfølgelig i farger. Av plasshensyn er histologiske fotografier utelatt, men det er lagt stor vekt på beskrivelsen av de typis-

ke histologiske funn ved de respektive tilstandene. Hvert kapittel avsluttes med en bibliografi over aktuelle litteraturreferanser.

Bokens kvaliteter skyldes i stor grad en klok redigering. Redaktørene har redigert og gått gjennom alle bidrag fra mer enn 20 forfattere for faglig, språklig og redaksjonell konsistens. Dette gir boken et helhetlig preg, og unødvendige gjentakelser, uklarheter og motsigelser er unngått. Antall sider er økt fra 1235 i 1991-utgaven til nå 1853, noe som akkurat så vidt holder for å unngå å måtte dele verket i to bind. Nettopp det at man i en travel klinisk hverdag slipper å lete i flere bind, slik som i andre, mye brukte standardverk, er et av verkets fortrinn.

Boken anbefales til alle spesialister i hud- og veneriske sykdommer og til spesialistkandidater i faget. Spesielt interesserte allmennpraktikere og leger i tilgrensende spesialiteter vil også kunne ha nytte av den. For medisinstudenter er den imidlertid definitivt for omfattende.

Petter Jensen Gjersvik  
Hudavdelingen, Rikshospitalet